Lieta Nr.A420531110

SKA – 860/2013

spriedums

Rīgā 2013.gada 4.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore R.Vīduša

senatore V.Krūmiņa

senatore I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc U.M. pieteikuma par Ādažu novada domes 2009.gada 22.decembra lēmuma Nr.21 atcelšanu, sakarā ar /U.M./ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ādažu novada dome ar 2009.gada 22.decembra lēmumu Nr.21 uzlika pieteicējam U.M. pienākumu pārvietot vai nojaukt nelikumīgi uzbūvēto ēku īpašumā /adrese/. Pieteicējs minēto lēmumu pārsūdzēja administratīvajā tiesā.

[2] Administratīvā rajona tiesa ar 2011.gada 6.decembra spriedumu pieteikumu noraidīja.

[3] Apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2013.gada 6.jūnija spriedumu pieteikumu noraidīja.

[4] Pieteicējs par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, norādot, ka tiesa nepamatoti izskatījusi lietu rakstveida procesā. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma pārejas noteikumu 11.punktam šā likuma 112.^{1}pants nav attiecināms uz tām lietām, kurās pieteikums tiesā iesniegts pirms 2013.gada 1.janvāra. Gan pieteikums, gan apelācijas sūdzība iesniegta pirms minētā datuma. Turklāt pieteicējs apelācijas sūdzībā lūdzis lietu izskatīt mutvārdu procesā.

Paziņojumā par lietas izskatīšanu nepareizi norādīta pieteicēja īpašuma adrese, tādēļ pieteicējs nesaņēma informāciju par lietas izskatīšanu un viņam nebija iespējas izmantot Administratīvā procesa likuma 145.pantā paredzētās procesuālās tiesības.

[5] Atbildētāja paskaidrojumos norāda, ka kasācijas sūdzībā apskatītā jautājuma izvērtēšana ir vienīgi tiesas kompetencē.

Motīvu daļa

[6] Ievērojot kasācijas sūdzības argumentus, Senāts vispirms pārbaudīs, vai apgabaltiesa pamatoti izskatīja lietu rakstveida procesā.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 114.panta pirmo daļu redakcijā, kas bija spēkā līdz 2012.gada 31.decembrim, tiesa varēja izspriest lietu bez tiesas sēdes (rakstveida procesā), ja lietā esošie dokumenti ir pietiekami un tam rakstveidā piekritis pieteicējs, trešā persona un šā likuma 29.pantā minētais tiesību subjekts.

2013.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi Administratīvā procesa likumā. Ar tiem minētā tiesību norma no likuma izslēgta un iedzīvināts princips, ka galvenokārt lietas administratīvajā tiesā tiek skatītas rakstveida procesā. Tā, saskaņā ar likuma 112.^{1}panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

[8] Pieteicējs vērš uzmanību uz Administratīvā procesa likuma pārejas noteikumu 11.punktu. Norma noteic, ka likuma 112.^{1}pants nav attiecināms uz tām lietām, kurās pieteikums tiesā ir iesniegts pirms 2013.gada 1.janvāra.

Ņemot vērā minētā pārejas noteikuma vārdisko formulējumu, šī norma attiecas uz to tiesu, kuras kompetencē ietilpst *pieteikuma* izskatīšana, nevis apelācijas sūdzības vai kasācijas sūdzības izskatīšana. Citādāks normas tulkojums (piemēram, attiecinot to arī uz apelācijas sūdzību un kasācijas sūdzību izskatīšanu tādējādi, ka tās izskatāmas atbilstoši iepriekš spēkā bijušajai kārtībai, ja pieteikums lietā iesniegts pirms 2013.gada 1.janvāra) nonāktu pretrunā ar mērķi, kura dēļ lietu izskatīšana ar likuma grozījumiem noteikta rakstveida procesā, proti, administratīvā procesa tiesā efektivizēšanu, uzlabojot lietu izskatīšanas ātrumu (*sk. likuma „Grozījumi Administratīvā procesa likumā" anotāciju, pieejama: http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/0B7055EA6F759625C225793D004D3111?OpenDocument*).

Ņemot vērā lietu izskatīšanas kopējo ilgumu pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā un kasācijas instances tiesā, interpretējot minēto tiesību normu tā, kā to piedāvā pieteicējs, rakstveida process kā galvenais lietu izskatīšanas procesa veids varētu tikt piemērots tikai pēc aptuveni diviem trim gadiem. Nav atrodams loģisks pamatojums tam, kādēļ lai likumdevējs būtu vēlējies noteikt tik ilgu pārejas periodu rakstveida procesa iedzīvināšanai.

Likuma pārejas noteikumi arī nesatur ierobežojumus attiecībā uz lietu izskatīšanu rakstveida procesā apelācijas kārtībā atkarībā no apelācijas sūdzības iesniegšanas laika. Tātad no 2013.gada 1.janvāra lietas apelācijas kārtībā izskatāmas rakstveida procesā neatkarīgi no pieteikuma vai apelācijas sūdzības iesniegšanas laika.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Tātad tiesa izvērtē nepieciešamību izskatīt lietu mutvārdu procesā, ņemot vērā lūgumā ietverto pamatojumu, taču tai nav pienākuma lietu izskatīt mutvārdu procesā tikai tādēļ, ka vispār iesniegts šāds lūgums.

Šajā gadījumā pieteicējs apelācijas sūdzībā bija izteicis lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, taču lūgums nebija motivēts. Tas ir saprotams, jo apelācijas sūdzība tika iesniegta pirms stājās spēkā grozījumi likumā, kas paredz motivēta lūguma nepieciešamību. Taču arī vēlāk pieteicējs savu lūgumu nepapildināja ar motivāciju, kas ļautu tiesai izvērtēt nepieciešamību izskatīt lietu mutvārdu procesā. Tādēļ šajā gadījumā apstāklis, ka pieteicējs jau apelācijas sūdzībā bija ietvēris minēto lūgumu, nenozīmē, ka tiesa nepamatoti izskatījusi lietu rakstveida procesā.

[9] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka viņam nav pienācīgi paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā, tādējādi ierobežojot pieteicējam Administratīvā procesa likuma 145.pantā paredzētās procesuālās tiesības. Tādēļ Senāts izvērtēs šāda paziņojuma nozīmi un noskaidros nepienācīgas paziņošanas sekas.

[10] Atšķirībā no tiesvedības pirmās instances tiesā, tiesvedība apelācijas instances tiesā Administratīvā procesa likumā nav detalizēti reglamentēta atbilstošajā likuma sadaļā.

Attiecībā uz lietas sagatavošanu pirmās instances tiesā Administratīvā procesa likuma 204.panta otrajā daļa noteikts: lietā, kas izskatāma rakstveida procesā, tiesnesis procesa dalībniekiem nosaka saprātīgu termiņu, līdz kuram iesniedzami papildu paskaidrojumi, cita rakstura iesniegumi vai lūgumi, kā arī pierādījumi. Savukārt attiecībā uz lietas iztiesāšanu likuma 245.pantā norādīts, ka tiesa, iztiesājot administratīvo lietu rakstveida procesā, ievēro administratīvās lietas tiesvedības principus un procesa dalībnieku procesuālās tiesības, ciktāl to pieļauj rakstveida procesa būtība.

Ievērojot to, ka arī apelācijas kārtībā apgabaltiesa izskata lietu pēc būtības (tādā apjomā, kā lūgts apelācijas sūdzībā), kā arī to, ka lietas izskatīšanas laikā apelācijas instances tiesā procesa dalībnieki joprojām saglabā tās pašas procesuālās tiesības un

pienākumus, kas noteikti Administratīvā procesa likuma 145.pantā (tostarp iesniegt lūgumus, pierādījumus, papildu paskaidrojumus, pieteikt noraidījumus), ir pamats Administratīvā procesa likuma 204.panta otrajā daļā un 245.pantā ietverto regulējumu attiecināt arī uz lietas izskatīšanu apelācijas instances tiesā.

[11] Apgabaltiesa 2013.gada 7.maijā sagatavoja un ierakstītā vēstulē nosūtīja procesa dalībniekiem paziņojumu par lietas izskatīšanu rakstveida procesā. Paziņojumā noteikts datums, līdz kuram procesa dalībnieki var pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam, iesniegt papildu paskaidrojumus, cita rakstura iesniegumus un lūgumus, kā arī pierādījumus. Taču gan paziņojumā, gan uz pieteicējam adresētās vēstules aploksnes nepareizi norādīta pieteicēja adrese (māju /nosaukums/vietā norādītas mājas /nosaukums/). Pēc lietas izskatīšanas un sprieduma sastādīšanas minētā vēstule nosūtīta atpakaļ tiesai ar pasta darbinieka atzīmi par to, ka beidzies sūtījuma glabāšanas laiks.

Tā kā pastāv šaubas par to, vai par sūtījuma piegādi patiešām informēts pareizais adresāts, t.i, pieteicējs, jāatzīst, ka tiesa nav ievērojusi pienākumu pienācīgi paziņot pieteicējam par lietas izskatīšanu rakstveida procesā un termiņu Administratīvā procesa likuma 145.panta pirmajā daļā paredzēto procesuālo tiesību īstenošanai.

[12] Likums tieši nenoteic, ka pienācīga nepaziņošana par lietas izskatīšanu rakstveida procesā uzskatāms par tādu procesuālo pārkāpumu, kas pats par sevi noved pie nepareizas lietas izskatīšanas un tādēļ ir par pamatu tiesas sprieduma atcelšanai. Tomēr šajā sakarā bez ievērības nevar tikt atstāta norma, kas par šādu pārkāpumu atzīst pienācīgu nepaziņošanu par tiesas sēdes laiku un vietu, proti, Administratīvā procesa likuma 327.panta trešās daļas 2.punkts.

Izskatot lietu mutvārdu procesā lietas dalībnieki var piedalīties tiesas sēdē un tādējādi īstenot virkni Administratīvā procesa likuma 145.pantā paredzēto tiesību, tostarp pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam, iesniegt pierādījumus, sniegt paskaidrojumus, izteikt savus argumentus un apsvērumus u.tml. Tā kā nepienācīgas tiesas sēdes laika un vietas paziņošanas sekas ir būtiska minēto tiesību ierobežošana, likumdevējs to atzinis par tādu pārkāpumu, kas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

Rakstveida procesa ietvaros procesa dalībnieki šīs tiesības īsteno, rakstveidā sazinoties ar tiesu. Lai pienācīgi sagatavotu lietu izskatīšanai, tiesnesis nosaka konkrētu termiņu šo tiesību īstenošanai un paziņo to procesa dalībniekiem. Nepienācīgas paziņošanas gadījumā procesa dalībniekiem var tikt liegta pilnvērtīga procesuālo tiesību īstenošana.

Tātad faktiski gan tad, ja procesa dalībniekiem netiek paziņots par tiesas sēdi, gan tad, ja netiek pienācīgi paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā, procesa dalībniekiem tiek liegts pilnvērtīgi īstenot tiem Administratīvā procesa likuma 145.pantā garantētās procesuālās tiesības, kas savukārt var novest pie nepareiza rezultāta.

Ievērojot minēto, Administratīvā procesa likuma 327.panta trešās daļas 2.punkta regulējums ir pārlieku šaurs, jo tā vārdiskais formulējums neaptver lietas izskatīšanu rakstveida procesā, kur nepaziņošana par lietas izskatīšanu rada analoģiskas sekas nepaziņošanai par tiesas sēdes laiku un vietu. Tādēļ ir pamats šo normu attiecināt arī uz lietu izskatīšanu rakstveidā atbilstoši šā procesa veida specifikai.

[13] Tā kā apgabaltiesa pieteicējam nav pienācīgi paziņojusi par lietas izskatīšanu rakstveida procesā un nav informējusi par termiņu, kādā viņš var īstenot Administratīvā procesa likuma 145.pantā paredzētās procesuālās tiesības, apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

[14] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 129.^{1}panta pirmās daļas 2.punktam pieteicējam atmaksājama par kasācijas sūdzības iesniegšanu samaksātā drošības nauda.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.^{1}panta pirmās daļas 2.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

nosprieda

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija spriedumu un nosūtīt lietu apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

Atmaksāt /U.M./drošības naudu – Ls 50 (piecdesmit latu).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore	R.Vīduša
Senatore	V.Krūmiņa
Senatore	I.Skultāne